

CSEMEZ ATTILA – A LÁTVÁNY KÖZTULAJDON

A tájértékeléstől a digitális tájtervezésig

ATTILA CSEMEZ – THE VIEW IS PUBLIC PROPERTY

From landscape assessment to digital landscape planning

SALLAY ÁGNES, KOLLÁNYI LÁSZLÓ

[HTTPS://DOI.ORG/10.36249/64.4](https://doi.org/10.36249/64.4)

CSEMEZ ATTILA DSC (1945-)
tájépítésszámológ
városépítés-városgazdasági szakmérnök
egyetemi tanár, tanszékvezető
Pro Régió-díjas
Mócsényi Mihály-díjas

SZAKMAI ÉLETÚTJA
Győrött született 1945-ben, 1948 óta Óbudán lakik. Édesanyja okleveles kertész, aki a Kertészeti Tanintézetben szerzett oklevelet 1941-ben. Édesapja mezőgazdász, 1926-ban „sárgult” a Keszthelyi Gazdasági Akadémián. Anyai felmenői jogászok voltak Fehérváron. Apai dédapja Ószőnyben (ma Komárom városrésze), a Zichy uradalom főerdésze volt, aki 1906-ban Bőnyön vásárolt birtokot – a mai Zoli-tagot – és építette fel a majort, a családi birtokot. 1963-ban érettségizett az Állami Árpád Gimnáziumban, majd a Kertészeti Egyetem Táj- és Kertépítészeti Szakán szerzett egyetemi diplomát 1968-ban. 1976-ban városépítés-városgazdálkodási szakmérnöki oklevelet is szerzett a BME-n.

1970-ben nősült. Felesége Greiner Éva (1945-2007) tanítónő volt. Gyermekei: Gábor (1973) és Rita (1978). Két unokája van, Ádám (2013) és Tünde (2018).

Szakmai pályafutását a Vízügyi Tervező Vállalat Talajvédelmi Osztályán tervezőként kezdte, majd 1970-1975 között kutatási feladatokat látott el Mócsényi Mihály professzor mellett a Kertészeti Egyetemen. 1970-től aktívan részt vett a Tomori László vezette Falufelújítási

Bizottságban. 1975-től 1979-ig a Drezdai Műszaki Egyetem Építészeti Karának Tájépítészeti Intézetében aspiráns volt, ahol 1980-ban megszerezte a műszaki tudomány kandidátusa címet. Hazatérve előbb a Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem Tájrendezési Tanszékének kutatási tanszékvezető-helyettese, majd 1983-tól tanszékvezetője; az önálló Táj- és Kertépítészeti Kar megalakítását követően (1992-től 2012-ig) a Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszék vezetője, 2006-2012 között a Tájépítészeti Kar dékánja volt. Az MTA doktora tudományos fokozatot 2003-ban szerezte.

A 45 éven át főállású oktató 2015-ben vonult nyugdíjba, de továbbra is részt vállal az oktatásban; vendégelőadóként előadásokat, konzultációkat tartott a Budapesti Corvinus Egyetemen és a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetemen is. Jelenleg a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem professor emeritusaként gyakorlatokat vezet, dolgozatokat bírál, vizsgáztat. Számos szakmai díj birtokosa: Pro Urbe Aranyérem (1989), Pro Régió-díj (1997), Ormos Imre-emlékérem (2003), A Magyar Köztársasági Érdemrend tisztii keresztje (2005), Budapesti Corvinus Egyetem Aranyérme (2008), Mócsényi Mihály-díj (2022)

MUNKÁSSÁGA

Nevéhez fűződik hazánkban a tájértékelési eljárások kidolgozása és az egyedi tájértékek meghatározása. Számos táj- és területrendezési terv és tanulmány, valamint környezeti hatásvizsgálat készítője volt. Sokat foglalkozott a Dunakanyarral, ezen belül az 1980-as években

1. kép/pict 1: Csemez Attila
Mócsényi-díjas tájépítész
professzor / Attila Csemez Mócsényi
Mihály Prize winner landscape
architect professor

ATTILA CSEMEZ DSC (B. 1945)
landscape architect
specialist in urban planning and urban management
professor, head of department
Pro Régió Prize winner
Mócsényi Mihály Prize winner

PROFESSIONAL CAREER

Born in 1945 in Győr, he has been living in the Óbuda neighbourhood of Budapest since 1948. His mother earned her degree as a horticulturist in 1941 at the Horticultural College. His father graduated as an agriculturist at the Agricultural Academy of Keszthely in 1926. His maternal ancestors were legal practitioners in Székesfehérvár. His paternal great-grandfather was head forester of the Zichy estate in Ószőny (today a district of Komárom), who bought a farm in Bőny (today's Zoli plot) in 1906, and built the manor, establishing the family estate.

He graduated from Árpád State Secondary School in 1963, and received a university degree in landscape architecture and garden design at the University of Horticulture in 1968. In 1976, he also obtained a degree in urban planning and urban management at the Budapest University of Technology.

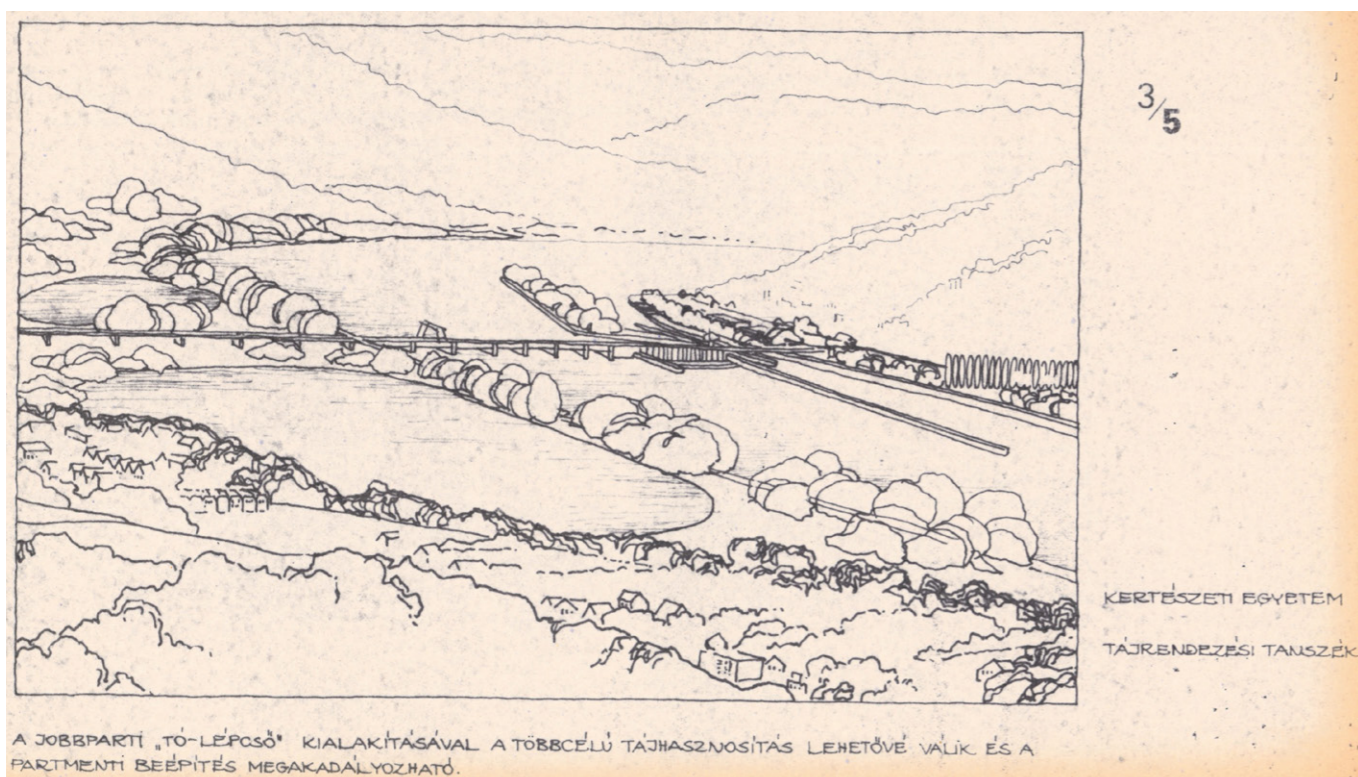
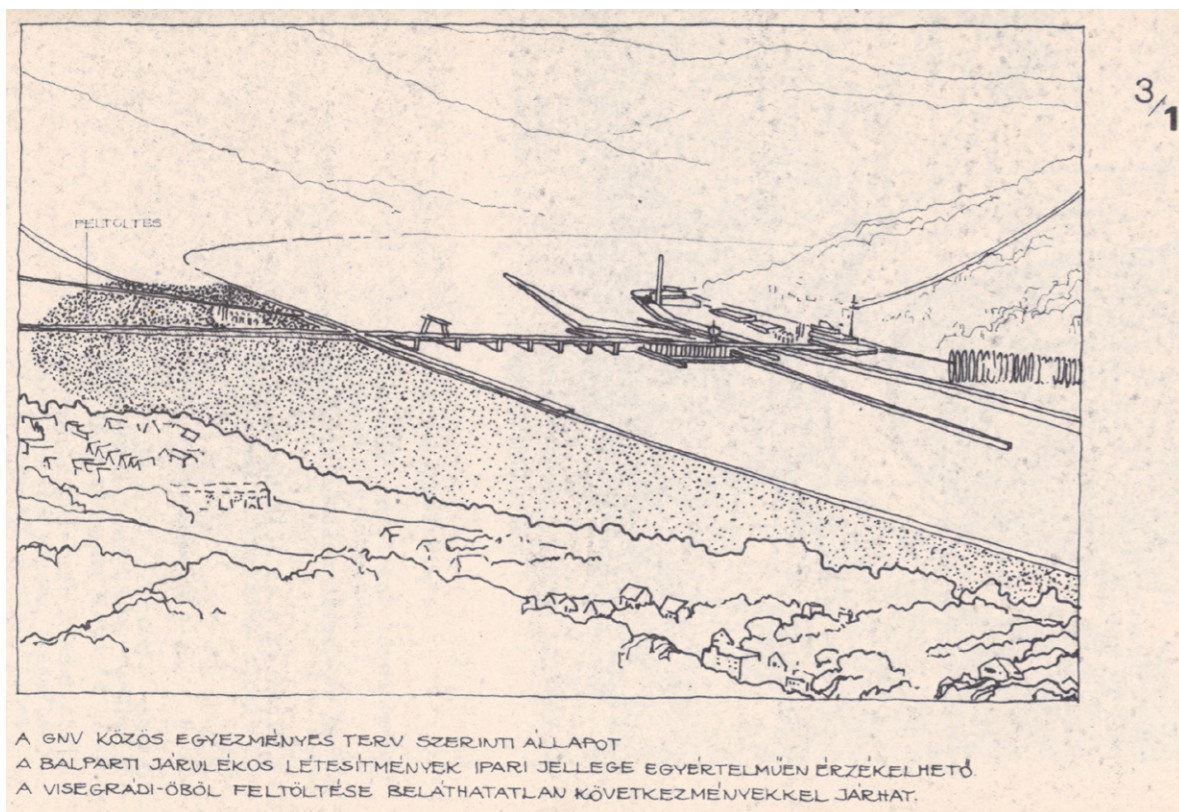
In 1970 he married Éva Greiner (1945-2007), a teacher. His children are Gábor (1973) and Rita (1978). He has two grandchildren, Ádám (2013) and Tünde (2017).

He started his professional career as a planner at the Soil Protection Department of Vízügyi Tervező Vállalat

(Water Management Planning Company), and between 1970 and 1975 he worked as a researcher at the University of Horticulture under Professor Mihály Mócsényi. From 1970, he was an active member of the Village Development Committee headed by László Tomori. From 1975 to 1979 he was a postgraduate student at the Institute of Landscape Architecture at the Faculty of Architecture of the Technical University Dresden, where he received his Candidate of Engineering Sciences in 1980. After his return to Hungary, he became Deputy Head of Research at the Department of Landscape Planning at the University of Horticulture and Food Industry, and then Head of Department from 1983. Following the establishment of the independent Faculty of Landscape Architecture, he was Head of the Department of Landscape Planning and Regional Development (1992-2012), and Dean of the Faculty of Landscape Architecture from 2006 to 2012. He was awarded the Doctor of the Hungarian Academy of Sciences title in 2003.

After 45 years of full-time lecturing, he retired in 2015, but continues to be involved in education; also giving guest lectures and consultations at Corvinus University of Budapest and Sapientia Hungarian University of Transylvania. Currently, he is Professor Emeritus at the Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, where he gives practical courses, reviews theses and conducts exams. He is the holder of several professional awards including Pro Urbe Gold Medal (1989), Pro Régió Prize (1997), Imre Ormos Commemorative Medal (2003),

2a-b ábra/Fig. 2a-b: Vízlépcsők telepítésének tájvédelmi szempontjai a Dunakanyarban (1984) / *Landscape considerations for the installation of water steps in the Danube Bend (1984)*

(2005), Corvinus University of Budapest Gold Medal (2008), Mőcsényi Mihály Prize (2022).

HIS WORK

He is credited for developing landscape assessment procedures and defining the term 'unique landscape feature' in Hungary. He was the author of numerous landscape and spatial plans and studies, as well as environmental impact assessments. He worked extensively on the Danube Bend, including the preparation of spatial plans and the study of the landscape ecological and visual impacts of the finally not implemented Bős-Nagymaros hydroelectric dam in the 1980s as an expert for the Hungarian Academy of Sciences.

His social activities in line with his professional interests are also remarkable. He chaired the Landscape Architecture Subcommittee of the Committee on Horticulture and co-chaired the Committee on Urban Planning of the Hungarian Academy of Sciences (until 2012). He co-chaired the Board of Trustees of the Károly Guckler Foundation for Nature Conservation (1992-2013), was responsible for education as a member of the Board of Trustees of the HUNGIS Foundation for GIS in Hungary (1993-2012), and co-chaired the Landscape Planning Section of ÉTE (Scientific Association of the Construction Industry) (1980-1989). He is a member of the International Federation of Landscape Architects (IFLA) (since 1985), the Hungarian Association of Garden Designers and Landscape Planners, the Chamber of Hungarian Architects (MÉK), and the Hungarian Society for Urban Planning (MUT). As the President of the Virágzó Magyar Kertkultúráért Alapítvány (Foundation for Flourishing Hungarian Garden Culture) he is involved in the Virágos Magyarország (Hungary in Bloom - member of Entente Florale Europe) movement. Since 2012 he has been a jury member of Hungary's Most Beautiful Vineyard competition. He is a board member of the NGO "Design Workshop for Római" (DWSR). For many years, he was a member of the Central, the Budapest, the Pest County and the Győr planning boards.

He is the author of several textbooks and technical books. His work titled "Tájtervezés - tájrendezés" ("Landscape planning - Spatial planning", 1997, Mezőgazda Kiadó) is used in higher education to this day. He co-authored a number of books about Óbuda: *Mesél Óbuda földje: Óbuda-Békásmegyer természeti-táji értékei* (1998) [Stories by the Land of Óbuda: Natural and landscape heritage of Óbuda-Békásmegyer], *Óbuda-Békásmegyer területén kialakult tájhasználati konfliktusok feltárása* (2005) [Exploring land use conflicts in the area of Óbuda-Békásmegyer], *Óbuda-Békásmegyer táji-természeti értékei* (2014) [Landscape and natural heritage of Óbuda-Békásmegyer]. His most recent collaboration covered the book "Tájépítészet felsőfokon" (SZIE 2018) [Higher

education in landscape architecture].

Being a prolific author, he has published numerous articles in various professional journals: *Városépítés* (Urbanism), *Területrendezés* (Spatial Planning), *Zöldfelületgazdálkodás* (Green Space Management), *Természetbúvár* (Diving into Nature), *Falu Város Régió* (Village Town Region), *Településfejlesztés* (Urban Development), *Környezet és fejlődés* (Environment and Development), *Tájökológiai Lapok* (Papers in Landscape Ecology), *Műemlékvédelem* (Heritage Conservation), *4D: tájépítészeti és kertművészeti folyóirat* (4D: Journal of Landscape Architecture and Garden Art), *A falu* (The Village), *Turizmus Bulletin* (Tourism Bulletin) etc.

HIS PLANNING PROJECTS

Besides lecturing at the university, Attila Csemez also continued to work as a planner, pioneering several planning projects that had not been conducted before in Hungary. He highlights the following of his projects as most important:

- Land use feasibility study for the area around the Gabčíkovo-Nagymaros hydroelectric dam system: Analysis and evaluation of landscape potential (1980)
- Visual impact assessment and proposal for the regional spatial plan and development programme for the Danube Bend Recreational District (1988)
- Rehabilitation and development concept of the Szigetköz (1993)
- Spatial plan for the planned Danube National Park (Szigetköz) and its region (1993-2001)
- Regional land use plan for the Danube-Drava National Park and its region (1995-2001)
- Joint Hungarian-Austrian sustainable transportation project for the Region of Lake Fertő/Neusiedler See (2001)
- Landscape chapters of the local plans for various settlements in Komárom-Esztergom and Heves Counties (land use plan and nature conservation, green space system plan, environmental plan)
- Environmental plans for the Budapest Forestry (most of them implemented: Ördög-órom [Devil Peak], Ezüst-hegy [Silver Hill], Apáthy-szikla [Apáthy Cliff], Remete-hegy [Hermit Hill], Róka-hegy [Fox Hill], Balogh Ádám szikla [Balogh Ádám Cliff])

TEACHING ACTIVITY

As the Department grew into a Faculty, the number of courses dealing with the landscape has gradually increased. Attila Csemez was involved in the development of the contents of most of these subjects, either as an author or by providing advice on the course syllabus. The foundations of landscape planning were laid down in cooperation between him and Professor Mihály Mőcsényi.

az MTA szakértőjeként a – végül nem megvalósult – Bős-nagymarosi vízlépcső tájrendezési terveinek készítésével, tájökölógiai és tájképi hatásainak vizsgálatával (2. ábra).

Szakmai-társadalmi tevékenysége is jelentős. Az MTA Kertészeti Bizottság Tájépítészeti Albizottságának vezetője, a Településtudományi Bizottság társelnöke (2012-ig). A Guckler Károly Természetvédelmi Alapítvány kuratóriumának társelnöke (1992–2013), a HUNGIS Alapítvány kuratóriumának oktatási felelőse (1993–2012), az ÉTE Tájrendezési Szakosztály társelnöke (1980–1989), a Tájépítészek Nemzetközi Szövetsége (IFLA) tagja (1985 óta). Tagja a Magyar Kertépítészek és Tájrendezők Szövetségének, a MÉK-nek és a MUT-nak. A Virágzó Magyar Kertkultúráért Alapítvány elnökeként részt vesz a Virágos Magyarország mozgalomban. A Magyarország legszebb szőlőbirtoka verseny zsűrijének 2012 óta tagja. A Design Workshop a Rómaiért (DWSR) civil szervezet vezetőségének tagja. Hosszú éveken keresztül tagja volt a Központi, a Fővárosi, a Pest megyei és a Győrben működő területi tertanácsoknak.

Több szakkönyv, szakmai könyv szerzője. Az oktatásban mind a mai napig felhasznált műve a Tájtervezés – tájrendezés (Mezőgazda Kiadó, 1997) című tankönyv. Több Óbudával kapcsolatos könyv elkészítésében vett részt: Mesél Óbuda földje: Óbuda-Békásmegyer természeti-táji értékei (1998), Óbuda-Békásmegyer területén kialakult tájhasználati konfliktusok feltárása (2005), Óbuda-Békásmegyer táji-természeti értékei (2014). Eddigi utolsó könyv, amelynek társszerzője a Tájépítészet felsőfokon (SZIE, 2018) című.

Termékeny szerzőként számos írása jelent meg különböző szakmai folyóiratokban (Városépítés, Területrendezés, Zöldfelületgazdálkodás, Természetbúvár, Falu Város Régió, Településfejlesztés, Környezet és fejlődés, Tájökölógiai Lapok, Műemlékvédelem, 4D: tájépítészeti és kertművészeti folyóirat, A falu, Turizmus Bulletin, stb.).

TERVEZÉSI MUNKÁI

Az egyetemi oktatás mellett Csemez Attila folyamatosan aktív volt tervezőként is, számos olyan tervezési feladatot is elvégzett, amilyen tervtípus korábban nem készült hazánkban. Az alábbi tervezési feladatokat tartja legfontosabbnak munkásságából:

- A Gabcikovo-Nagymarosi vízlépcsőrendszerrel érintett térség tájrendezési tanulmányterve: Tájpotenciál vizsgálat és értékelés (1980)
- Tájképvédelmi vizsgálat és javaslat a Dunakanyar üdü-lőkörzet regionális rendezési tervéhez és a fejlesztési program megalapozásához (1988)
- A Szigetköz rehabilitációs és fejlesztési koncepciója (1993), A tervezett Dunai Nemzeti Park (Szigetköz) és térsége területrendezési terve (1993-2001) (3. ábra)

- Duna-Dráva Nemzeti Park és térsége regionális tájrendezési terve (1995-2001) (4. ábra)
- Magyar-Osztrák Fertő-térségi fenntartható közlekedési projekt (2001)
- Dél-Buda környéki zöldöv, Zöldfolyosó rendszer kialakítása (2001) (5. ábra)
- Komárom-Esztergom és Heves megyékben több település rendezési tervének szakági munkarészei (tájrendezés és természetvédelem, zöldfelületi rendszer, környezetvédelem)
- Környezetvédelmi tervek a Budapesti Erdészet részére (többségük megvalósult: Ördög-om, Ezüst-hegy, Apáthy-szikla, Remete-hegy, Róka-hegy, Balogh Ádám szikla) (6. ábra)

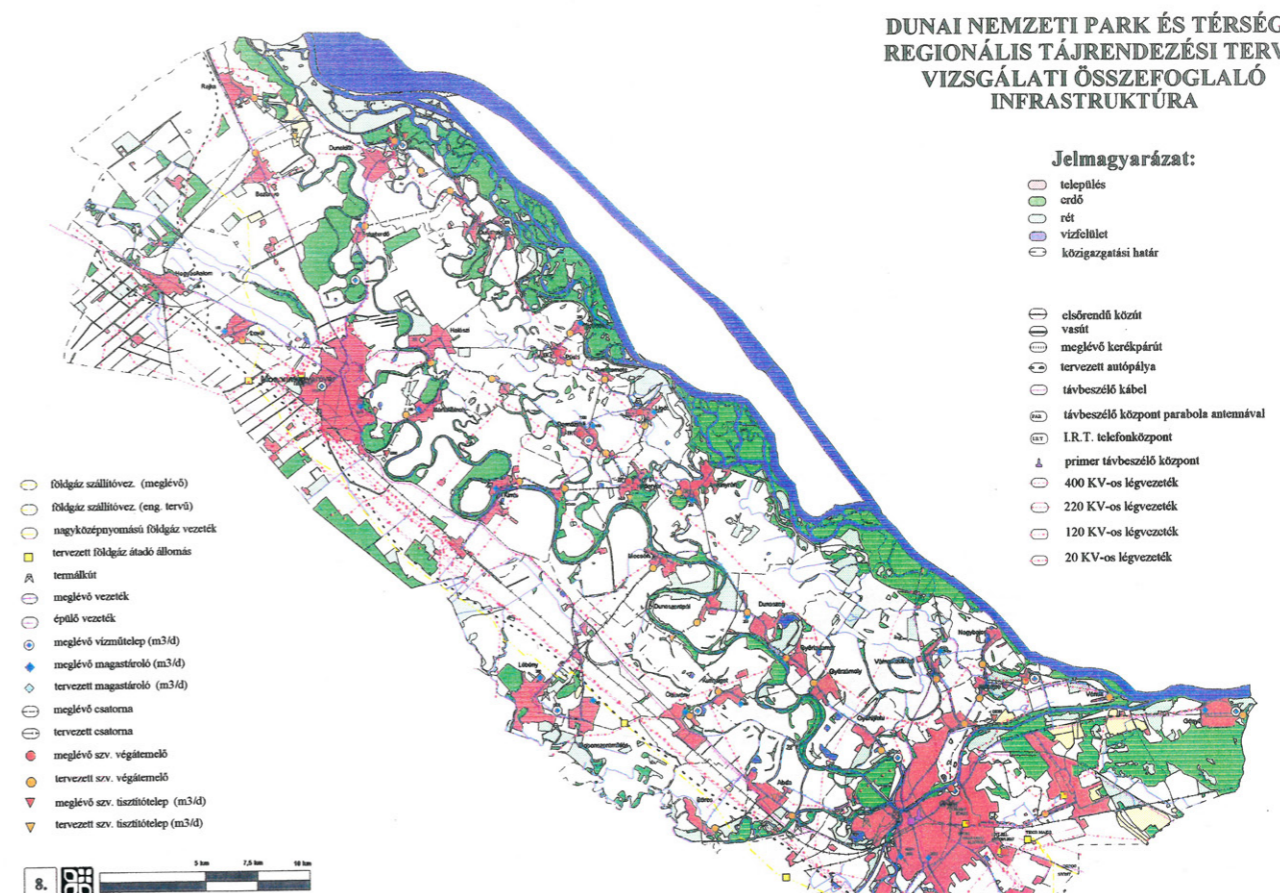
OKTATÁS

A Szak Karrá növekedése során a „tájas” tantárgyak száma fokozatosan növekedett. Csemez Attila a legtöbb szaktantárgy tematikája kidolgozásában részt vett: vagy szerzőként vagy tanácsaival segítve a tananyag kidolgozását. A tájtervezés alapjait Mócsényi Mihály professzorral fektették le. Az 1981-es tanszékvezetői kinevezése után a tájtervezés oktatásban oroszánrészt vállalt. Az 1990-es évektől kezdve igen sokat tett annak érdekében, hogy a számítógépes tájtervezés, a térinformatika meghonosodjon Magyarországon. A Tanszéken rendezték be itthon az első számítógépes (ma úgy mondanánk, hogy térinformatikai) labort 6 számítógéppel (7. ábra). A sok tantárgy között voltak olyanok, amelyek a legnagyobb súllyal szerepeltek oktatói munkája során.

A Tájtervezés tantárgy tananyaga a történeti érdeklődés (tájtörténet) és a gyakorló tájtervező tapasztalatainak ötvözéséből született. Az addigi tájtervezői és kutatói munka összegzésként 1997-ben elkészült a Tájtervezés – tájrendezés című szakkönyv, mely azóta is tankönyvként szerepel a tájépítés-, valamint tájrendező és kertépítő szakos hallgatók számára. A könyvben a magyar tájalakulás története és a tájtervezés múltjának feltárása úttörő munkának tekinthető, korábban ilyen részletességgel ezt még senki nem írta meg itthon. A történeti részek mellett a tájtervezési feladatok sokszínűségét, a feladatok megoldásának módját gyakorlati példákon át ismerheti meg az olvasó, az egyetemi hallgató. A példák igen széles skálán mozognak: a bányautótájak (8. ábra) rendezésétől egészen a gáztartályok tájbaillesztéséig (9. ábra). Tájrendezési ismereteket nemcsak a tájépítész hallgatóknak, hanem a BME-n, a Debreceni Egyetemen és a Sapiientia Erdélyi Magyar Egyetemen is oktatott.

A németországi évek alatt Csemez Attila megismerkedett Hans Kiemstedt munkásságával, és ennek a hatására kezdett el Ő is hazaérkezése után tájértékelési módszereket kidolgozni, meghonosítani a tájértékelést a tájtervezési munkák fontos munkarészeként (10., 11. és

3. ábra/ Fig. 3: Dunai Nemzeti Park és térsége regionális tájrendezési terve (1993) / Regional landscape planning for the Danube National Park and its surroundings (1993)

After he was appointed as Head of Department in 1981, he played a major role in teaching landscape planning. From the 1990s on, he did a great deal to establish computer-aided landscape planning, or geoinformatics, in Hungary. The first such computer (today one would call it GIS) laboratory of Hungary was set up at the Department with 6 computers. Some of the many courses were the most important in his teaching.

The course material of Landscape Planning emerged as a combination of his interest in history (landscape history) and his experience as a practising landscape planner. As a summary of the landscape planning and research work carried out up to that point, his textbook Tájtervezés – tájrendezés [Landscape planning – Spatial planning] was published in 1997, which has since been used as a coursebook reading for BSc and MSc students of landscape architecture. The coverage of the history of the evolution of the Hungarian landscape and landscape planning is a pioneering work that had not been written in such depth before. In addition to the historical parts, the reader and the student can learn about the diversity of landscape planning tasks and the methodology to solve them through practical examples. There is a broad range

of examples, from the reclamation of former mining sites to the integration of gas tanks into the landscape. He has taught spatial planning not only to students of landscape architecture but also at the Budapest University of Technology, the University of Debrecen and the Sapiientia Hungarian University of Transylvania.

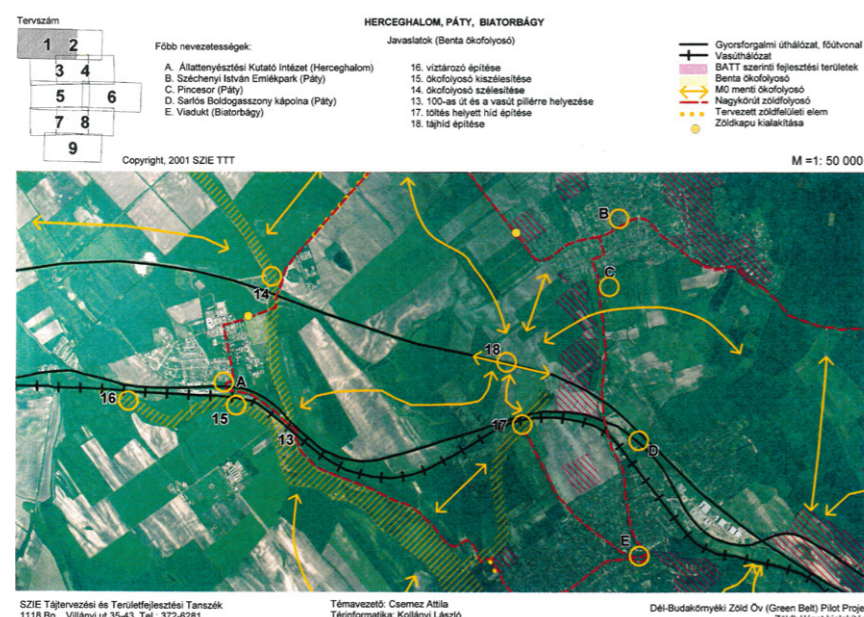
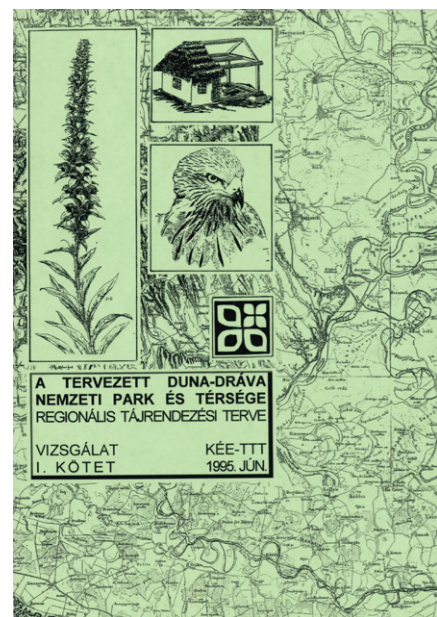
During his years in Germany, Attila Csemez got acquainted with the work of Hans Kiemstedt, which led him to develop landscape assessment methodologies after his return home and to introduce landscape assessment as an important part of landscape planning projects. Landscape assessment was also integrated into the curriculum very early, and from the 1980s on, many students were engaged in landscape assessment tasks as part of their degree theses. Visual landscape assessment is a special case of landscape assessment, for which he and his colleagues developed the methodology of landscape potential assessment. The landscape assessment principles he developed are used in landscape assessment education to this day.

Besides the basics of landscape architecture, another important area of education he has had significant achievements in is related to the knowledge of the

4. ábra/Fig. 4: Duna-Dráva Nemzeti Park területrendezési terve (1995) / Danube-Drava National Park spatial plan (1995)

5. ábra/Fig. 5: Dél-Buda környéki zöldöv, Zöldfolyosó rendszer kialakítása (2001) Javaslato / Green Belt around South Buda, Green Corridor System (2001) Proposals

6a-b ábra/Fig. 6a-b: Rókahegyi bánya fejlesztése (1991) / Rókahegy mine development (1991)

12. ábra). A tájértékelés az oktatásba is nagyon hamar integrálódott, az 1980-as évektől számos hallgató foglalkozott diplomamunkája keretében tájértékelési feladatok elvégzésével. A tájértékelés egyik speciális esete a tájkép-értékelés, amelyre munkatársaival megalkotta a tájképi potenciál-értékelés metodikáját. Az általa kidolgozott tájértékelési alapok a mai tájértékelés oktatásban is szerepelnek.

A tájépítészeti ismeretek mellett másik fontos terület, amelynek oktatásában jelentős eredményeket ért el a honismerethez kapcsolódnak. Ebbe a csoportba tartozik a Turisztika tantárgy, a Budapest tájalakulásának története című választott tantárgy, a tanulmányi szemlék és a szépeplékú országjárások is, melyek során a hallgatók egy-egy országrész legjelentősebb értékeivel ismerkedhettek meg.

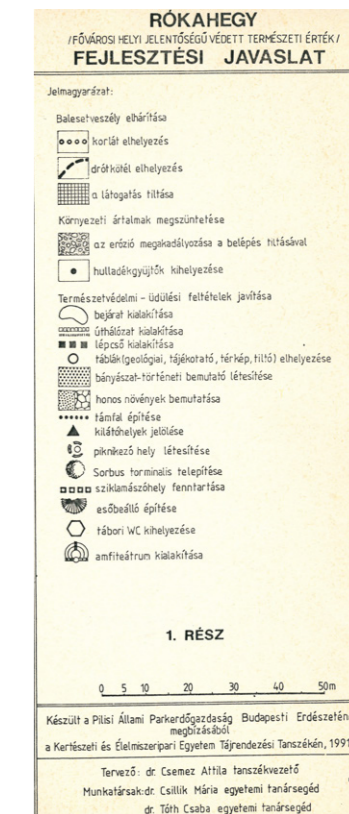
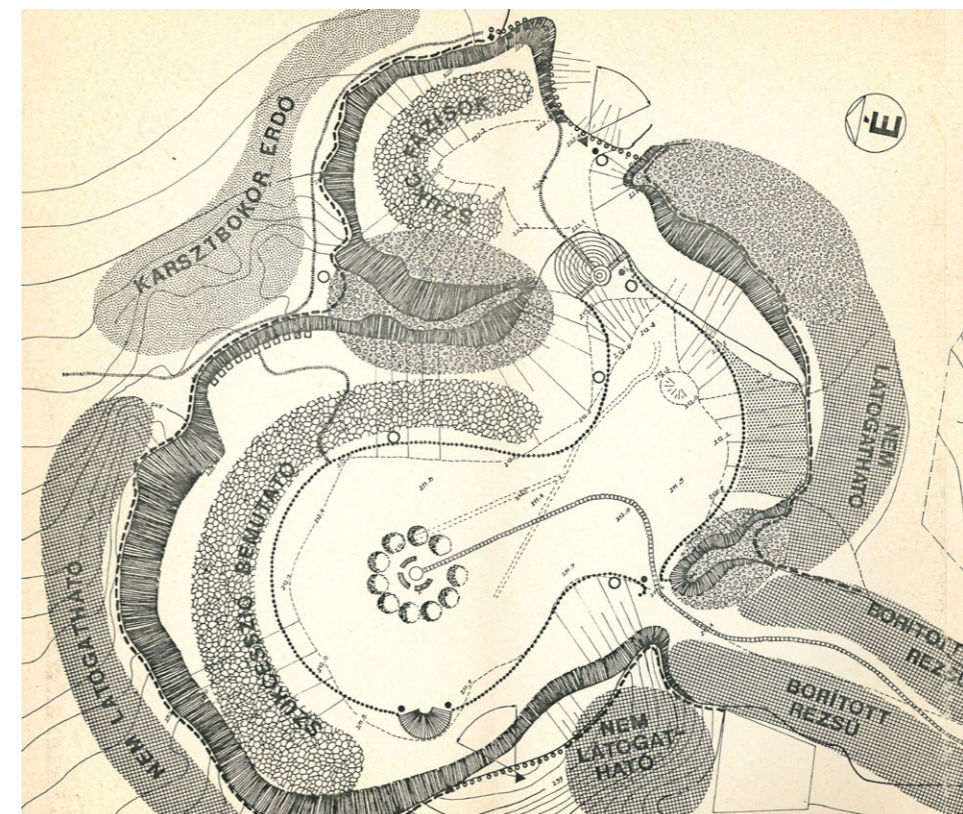
A gyakorló tájtervező szemével látni a hallgatók leginkább a gyakorlatokon, szemléken, terepbejárások (pl. Konfliktusok az agglomerációban tantárgy keretében) tanultak meg. Az egykori és a mai hallgatók számára is talán ezek a legfontosabb élmények, melyekre sok-sok év távlatából is szívesen emlékeznek. Az ide érkező külföldi hallgatók német nyelven ismerkedhettek meg a főváros

és környékének tájalakulásával, konfliktusaival (Landschaftswandel in der Agglomeration Budapest).

Ha megkérdezzük Tanár urat, mire a legbüszkébb, akkor elsősorban az oktatáshoz kapcsolódó élményeket emeli ki: a bécsi WIG'74-ben töltött egy hónapos nyári gyakorlatokat, amikor a munkán kívül megismertethette Bécsset, a kertépítészeti történeti értékeket is a hallgatókkal, a németországi gyakorlatokat, az erdélyi tanulmányi szemléket az 1980-as évektől, a hallgatók folyamatos ösztönzését a TDK munkában való részvétellel, a kerékpáros és evezős helyszíneléseket országszerte, és hogy egész generációkkal sikerült a teljesítménytúrázást megszerettetnie.

HALLGATÓ VÉLEMÉNYEK

A covid kitörése miatt 2020 márciusában elmaradt a 75. születésnapra tervezett konferencia, a tanszéki köszöntés. Akkor még abban reménykedtünk, hogy ha más-kor nem is, de majd ősszel, később, hogy majd 2021-ben megünnepeljük utólag. Mikor a járvány harmadik hulláma miatt ismételten online térben folyt az egyetemi élet, és személyes ünneplésre nem maradt lehetőség, online megkérdeztük a tanítványokat, hogy 1. Mi a legkedvesebb

country. This group of subjects includes the course Tourism, the elective course History of the Budapest Landscape, the study trips, and the memorable country visits, which have enabled students to discover the most important values of a particular part of the country.

The best opportunities for students to learn to see through the eyes of a practicing landscape planner were the practical classes, field trips and site surveys (e.g. Conflicts of the Metropolitan Area course). Perhaps these are the most important experiences that past and present students have fond memories of many years later. Foreign exchange students were able to learn about the landscape history and conflicts of Budapest and the metropolitan area in German (Landschaftswandel in der Agglomeration Budapest).

If you ask Professor Csemez what he takes the most pride in, he will first of all highlight the experiences related to teaching: the one-month-long summer internships at WIG'74 in Vienna when, beside working, he had the opportunity to introduce Vienna and its historical values of garden art to the students; the internships in Germany; the study tours in Transylvania from the 1980s on; the continuous encouragement of students to participate in the student research activity of the Scientific Students Association (TDK), the countrywide field trips by bicycle and rowing; and the fact that he managed to make whole generations fall in love with challenge hikes.

STUDENTS' OPINIONS

Due to the outbreak of covid in March 2020, the conference and the Department reception planned to celebrate his 75th birthday were cancelled. At the time we were hoping to make it up in the autumn at the latest, and later that we will be able to hold a belated celebration in 2021. When the third wave of the pandemic once again forced university activities online, and we had no more possibility to celebrate in person, I asked his students online: 1. What is their favourite memory and 2. What are the three words that first come into their mind thinking of the Professor? The third question was an invitation to write a personal message.

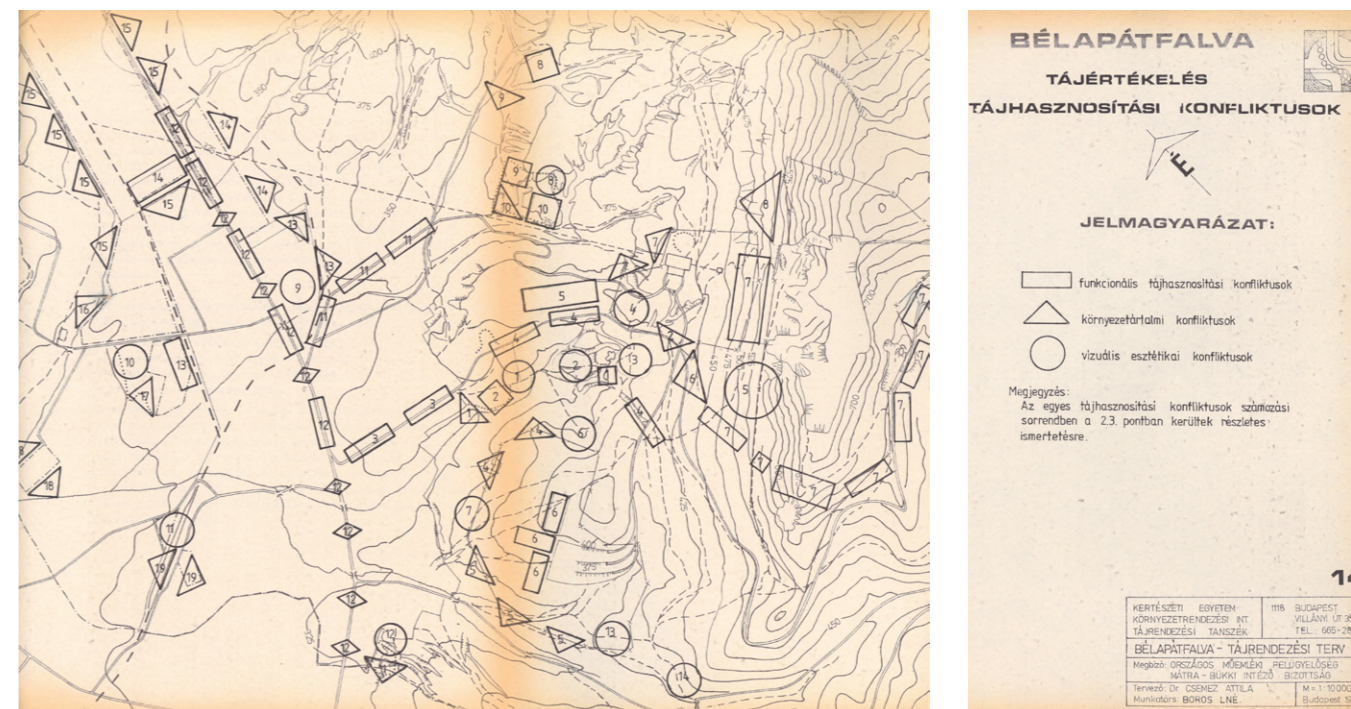
I have selected the most typical answers to the questions below.

The fondest memories:

- "Very enjoyable classes and site visits."
- "Rich classes, fantastic site work, infinite momentum, personal encouragement, strictness, elegance."
- "He was tenderly caring toward his wife when going uphill in Transylvania. His deep love for her was almost palpable."
- "A conversation and drinking 'Cserszegi fűszeres' wine at our lodgings after a day of cycling in the microregion of Keszthely-Hévíz."
- "When he made us climb up to Nagy-Villám, on the ski slope, against traffic, in the snowfall! We had a lot of fun, rolling down and sliding all the time."

7. ábra/Fig. 7: Eger városi urnatemető kertépítészeti terve. Első digitális kertterv Magyarországon (1993) / Eger city urn cemetery garden design. First digital garden plan in Hungary (1993)
8a-b ábra/Fig. 8a-b: Bélapátfalvai apátság tájrendezési terve (1984) Tájhasznosítási konfliktusok / Landscape plan of Bélapátfalva abbey (1984) Landscape use conflicts

emlékük és 2. Mi az a három szó, ami elsőre eszükbe jut tanár úrról? A 3. kérdés felhívás volt személyes üzenetre.

Az alábbiakban a kérdésekre adott válaszokból válogattuk ki a legjellemzőbbeket.

A legkedvesebb emlékek:

- „Nagyon élvezetes órák és bejárások”
- „Tartalmas órák, fantasztikus terepmunkák, végtelen lendület, személyes ösztönzés, szigorúság, elegancia.”
- „Erdélyben, ahogy féltőn óvta a feleségét a hegyre fölfelé menet. A mély szeretete iránta szinte tapintható volt.”
- „Beszélgetés és cserszegi fűszeres egy átbiciklizett nap után a szálláson, a Keszthely-Hévízi kistérségben.”
- „Amikor felzavart minket áprilisban a Nagy-Villámra, a sípályán szemből, hóesésben! Nagyon jól szórakoztunk, állandóan legurultunk, csúszkáltunk.”
- „Bécsi tanulmányúton az egyik gyülekezéskor odajött hozzánk, megkínált házi aszalt körte szírommal és szenvedélyesen mesélte, hogy hogyan készítették. Éreztük hogy benne van az a bizonyos ‚titkos hozzávaló’.”
- „Amikor életem első konferencia-előadása után megdicsért; és egy másik kedves emlék, amikor még diákként (akkor még nagyon féltém tőle) Visegrád környékén túráztunk hóban, és nagyokat csúszkáltunk.”
- „A németországi, ausztriai tanulmányutak - persze sokat bicikliztünk, és én igazi sportemberként mindig perceltem egyet.”
- „Hajnali Székelykő túra, biciklis bécsi városnézés, 50 km-es erdélyi teljesítménytúra, rendszeres kvíz

a buszban... Ezek az utazások, kirándulások tették élménnyé az egyetemi éveket. Az aktív programokon kívül két dicsérete is belém égett. Az egyik dolgozatomra azt mondta, hogy ezt Ő sem tudta volna jobban megírni, nagyon büszke voltam erre.”

- „Faluséta Atyhában 2005 szeptemberében Szivák Ágival hármásban.”
- „Sok-sok szép emlékem van. Közös helyszínelések, túrák, evezés. Amit idézni szoktam, az egy vizsga, amikor a tételt ki kellett dolgoznunk egy lapra, ő azt megnézte, majd közölte, látom ezt tudja, kérdezek mást!”
- „Egy hajóban eveztem vele újoncként, végig „vizsgáztatott”, jóformán semmire nem tudtam a választ, de megdicsért, mert kitartó voltam. És a záróvizsgám is nagyon kedves emlék, ahonnan hamar haza zavart egy hármassal, mert félt, hogy ott szülöm meg első kislányomat, aki végül másnap reggelig várt a világra jövetellel.”
- „Sok kedves emlék jutott eszembe, legyen szó akár a BSc-s évekről, akár a kiscsoportos MSc-s órákról, amikor fáradhatatlanul tréningeztet minket körmönfont kérdéseivel (általában úgy kezdődtek, hogy "Mit gondolnak...?")”
- „Az ismerkedési evezőstúra a Szentendrei-szigetre. Már akkor egy óriási dózist kaptunk a következő években ránk váró ismeretanyag-mennyiségből, tempóból, számonkérésből. Na meg éltető elemünk, a műveltségi totó minden órán és vizsgán.”

- "On a study tour in Vienna, he stepped to us offering homemade dried pear crisps and passionately explained how they were made. We felt certain that they had that certain 'secret ingredient'."
- "His praise after my first conference talk ever; and another fond memory of mine is when I was a student (I was very much afraid of him back then) we were hiking in the snow around Visegrád, sliding a lot."
- "Our study tours to Germany and Austria - we cycled a lot, of course, and as a real sportsperson, I always had a fall."
- "A dawn walk up to Székelykő, a city tour of Vienna on bikes, a 50-km-long challenge hike in Transylvania, regular quizzes on the bus... These trips and excursions made the university years a great experience. Besides the physical activities, two of his praises have burnt into my memory. About a written assignment of mine, he said he could not have written it better. I was very proud of that."
- "A walk in the village of Atyha (Atia, Romania) in September 2005, in a trio with Ági Szivák."
- "I have lots and lots of fond memories. Site visits, walks, and rowing done together. What I usually mention is an exam when we had to work out the topic on a sheet of paper. He looked at mine and said, 'I can see you know this; I'll ask you something else.'"

- "As a freshman, I rowed in a boat with him and he kept "testing" me. I hardly knew any answers, but he appreciated my perseverance. And another fond memory is my final exam: he sent me home giving me a 3 because he was afraid I would give birth to my first daughter there. Finally, she waited till the next morning to come into the world."
 - "Many fond memories come to my mind, from my BSc years as well as our small MSc classes, when he would tirelessly train us by asking his tricky questions (usually starting with 'What do you think...?')"
 - "The get-to-know rowing trip to Szentendre Island. Already then we received a huge dose of the material we would study in the coming years, of the tempo and the testing. And our "lifeblood": the literacy quiz at every lesson and exam."
 - "I will never forget the astonishment in his eyes as he sat in front of me when I applied to transfer from the department of garden design. The trip to the Boga Valley and the Pádis Plateau in Transylvania. The cordial conversation at my final exam (we had gone through a lot by then)."
 - "When all of a sudden, we switched to German during my oral entrance exam. (It turned out that I had a language certificate.)"
- When I asked what were the three words that come to mind thinking of the Professor, most pointed out his literacy, fairness, inexhaustible energy, a relentless way of testing, but also humanity.

• „Amikor átjelentkeztem a kerttervezés tanszékről, ült velem szemben, nem felejttem el a döbbsé tekintetét. Az erdélyi túra a Bogában, a Pádison. A záróvizsgán a kedélyes beszélgetés (addigra sok mindenem túl voltunk).”
 • „Mikor a szóbeli felvételin egyszer csak átváltottunk németre (Kiderült, hogy van nyelvvizsgám).”
 Mikor arra a három szóra kérdeztünk rá, ami a Tanár úrról eszükbe jut a legtöbbször a műveltséget, a korrektséget, a kifogyhatatlan energiát, az anyagkönyörtelen számonkérését, de emellett az emberséget emelték ki.

EMBERI VONATKOZÁSOK

Mikor megkérdeztük Tanár urat, mit csinál a szabadidejében, mik a hobbyjai, akkor olyan válaszokat kaptunk, amik sokak számára inkább munkát és nem hobbyt jelentenek. Láthatjuk, hogy a közhiedelemmel ellentétben a szabadidő eltöltése és a hobby nem ugyanaz. Mivel is töltötte Tanár úr a szabadidejét? A továbbiakban Csemez Attila visszaemlékezését idézzük.

„A szabadidő eltöltése a 80-as évek elejétől

- a kertem ápolását,
- a házam építését,
- az evezést és
- a KK munkák nyári és hétfégi végzését jelentette.

Az 1990-es évektől mindez kiegészült

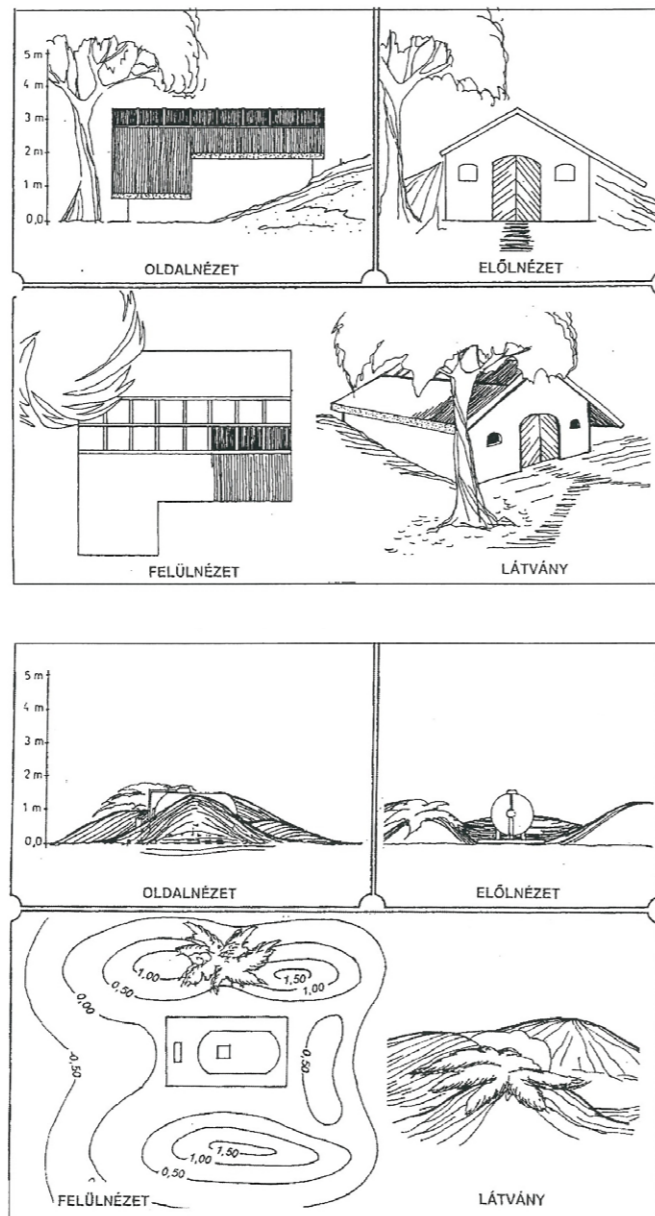
- a teljesítmény-túrázással itthon és az Alpokban (13. ábra), a Tátrában, Korzikán, a Toubkalon..., valamint
- az úszásokkal (Balaton, Velencei-tó, Rába).

A kari tisztség vállalása miatt 2000-től a tervezési tevékenység háttérbe szorult. Viszont a nyugdíjas évtizedekre gondolva a családi ház jelentős bővítésébe kezdünk (a munkák oroszlán részét – beleértve a betonozást, a falazást, a tetőfedést, a burkolásokat – feleséggel végeztük).

Új színfoltot jelentettek viszont a zsűrizések. A Virágos Magyarországon 15 éve, a Magyarország legszebb szőlőbirtoka versenyben 10 éve zsűriznek.

Gyermekkorom óta kerékpározom, de inkább amatőr szinten, mint hobbyként.

Nézzük sorjában ez egyes szabadidős tevékenységeket: Kertes családi házban nőttem fel. Szüleim telekrészn építkeztünk, ezért a *kertészkedést*, a gyümölcsfákat kisgyermek korom óta ismerem. A mi telkünkön két Kálmán és négy Árpával érő körte került. Ezek a fák most 200

évesek (hármát kivágtam és az évgyűrűket megszámláltam). A nyári fontos almákat szintén kivágtam. Ültettem viszont kajszit, meggyet, cseresznyét, birset és naspolyát. Továbbá 30 tőke csemegeszőlőt. Van még ribizli és egres is. A zöldségtermesztéssel (bab, borsó, cékla, hagyma, paradicsom) viszont fokozatosan felhagytam. Részben az agyagos talaj, részben a rendszeres öntözés miatt végkép nem érte meg a vesződséget.

Második „hobbynak” a házépítést jelöltem meg. Tekintettel arra, hogy anyámék házának felújításában 1964-ben culágerkedtem, a legfontosabb építési fogásokat eltanultam. Az egyetlen, amit nem tudok, vakolni. Inhévely-gyulladásos csuklómmal a habarcsot nem tudtam a falra feldobni. A házépítésben kezdetben próbálkoztam vállalkozókkal, de drágán és kifogásolhatóan dolgoztak. Annyi biztonság érzet volt saját építkezésem mögött, hogy

9. ábra/Fig. 9: Gáztartályok tájba illesztése (1995) / Integration of gas tanks into the landscape (1995)

THE PERSON

When we asked the Professor how he spends his free time, and what his hobbies are, he gave answers that for many of us mean work rather than a pastime. We can see that, contrary to general belief, spending one's spare time and having a hobby are not the same. So, what did the Professor do in his free time? The following is a recollection by Attila Csemez.

“Starting from the 80s, spending free time meant for me

- tending my garden,
- building my house,
- rowing and
- doing "KK" work (work done above normal working hours, for an extra pay) during the summer and in the weekends.

From the 1990s this was completed by

- doing challenge hikes in Hungary and in the Alps, in the Tatra Mountains, on Corsica, on the Toubkal..., and
- swimming (in Lake Balaton, Lake Velence, and River Rába).

I assumed a faculty position in 2000, due to which my planning activities were put on the back burner. However, in preparation for the decades of retirement, we embarked on a major extension of the family home (the lion's share of the work – including concreting, brickwork, roofing, and laying tiles – was done by me and my wife).

The judging was a new twist. I've been a member of the jury of Hungary in Bloom for 15 years, and of Hungary's Most Beautiful Vineyard competition for 10 years.

I have been cycling since childhood, but more as an amateur than a hobbyist.

Let us take a look at each of these pastimes in turn: I grew up in a house with a garden. We built up our house on a part of my parents' parcel, so I got familiar with *gardening* and fruit trees as a small child. Our share had two 'Kálmán' and four 'Árpával érő' pear trees. They are 200 years old now (I cut three of them and I counted their annual growth rings). I also cut the 'Nyári fontos' apple trees. In turn, however, I have planted apricot, sour cherry, sweet cherry, quince and medlar trees, and 30 grapevines. There's red currant and gooseberry as well. But I've gradually stopped growing vegetables (beans,

sweet peas, beetroot, onions, tomatoes). It was not worth the trouble, partly on account of the clay soil, and partly because of the regular irrigation need.

The second "hobby" on my list is *building a house*. When I worked on the renovation of my mother and father's house as an unskilled labourer in 1964, I learned the most important building skills. The only thing I cannot do is plastering. The tendinitis of my wrist prevented me from getting the mortar on the wall. Initially, I tried hiring building contractors, but their work was expensive and questionable. What gave me a sense of security in taking the construction of the house into my own hands was the fact that my brother-in-law was an architect who was happy to visit his twin sister, and, most importantly, did not mind consulting me either!

We moved into our house in October 1982, after three years of construction.

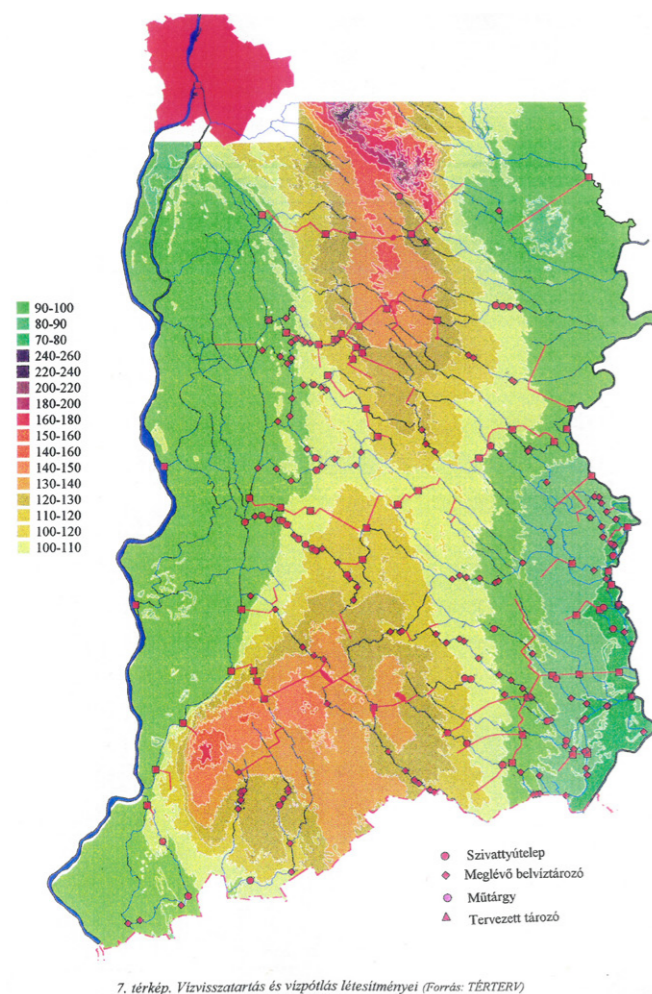
We started the extension in 2004, but I stopped when Évike passed away. I took advantage of the Covid-19 lockdown to resume work.

I started going on the Danube when I was in primary school, thanks to our neighbour, Uncle Pali Kasza. We used to row a touring keel from the boathouse of Elzett Battery and Dry Cell Factory. Although no summer passed without rowing up to Szentendre several times, my real *rowing life* began in 1968, when I joined Vízügyi Sport Club (VSC – Sports Club of Water Management). After being a member for 35 years, I became a life member...

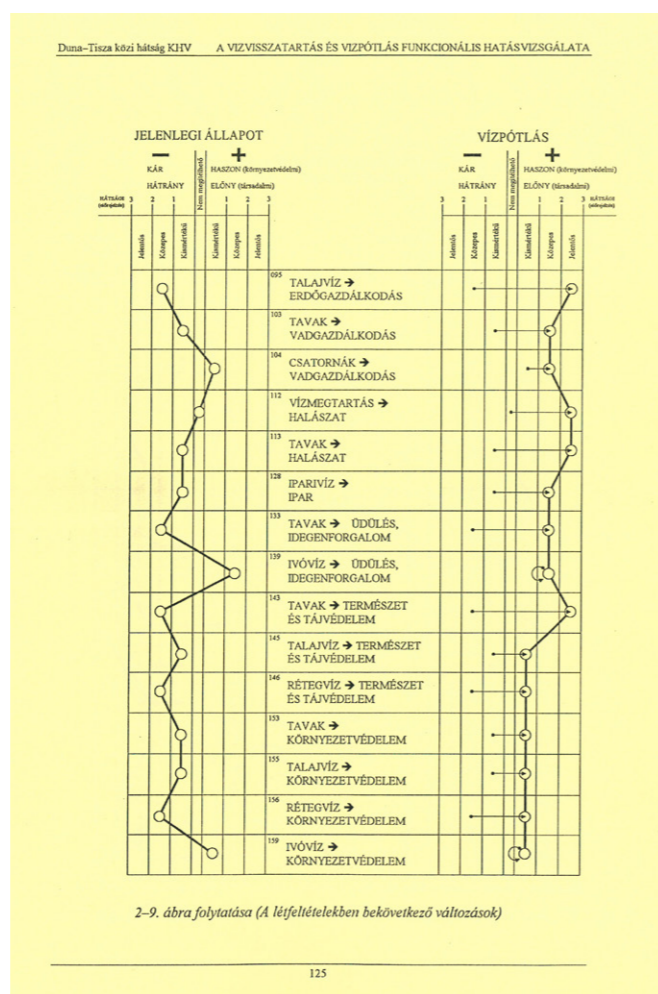
My family and I participated in the so-called four-round touring races. We were the only family to have all four members win badges for a decade and a half.

I also shared my passion for rowing with the students. As mentioned earlier, I regularly took up to 40 students (from specialised class and freshmen) out on the water. Once I completed the Budapest-Mohács distance with my students as part of the Danube Tour...

I did "KK" work (commissioned) continuously. Ours was one of the two departments in the Faculty that were allowed to take on commissions only through the University, given that the public companies were not allowed to assign work since the early 1980s. However, local planning, spatial planning and nature conservation planning could only be commissioned by public companies, primarily ministries. The relatively high number of my contact

7. térkép. Vízvisszatartás és vízpótlás létesítményei (Forrás: TÉRTERV)

2-9. ábra folytatása (A létfeltételekben bekövetkező változások)

sógorom építész-mérnök volt, szívesen jött iker-húgához és ami a lényeg, szívesen konzultált velem is!

A családi házba három évnyi építkezést követően 1982 októberében költöztünk be.

A bővítést 2004-ben kezdtük, de Évike elhunytja miatt leálltam. A Covid-19-es karantént kihasználva került sor a folytatásra.

Általános iskolás koromban kezdtem a Dunára járnai szomszédjaink, Kasza Pali bácsi jóvoltából. Túra-killel jártunk az Elzett- az Akkumulátor és Szárazelem Gyár csónakházából. Bár nem múlt el nyár, hogy többször ne mentünk volna fel Szentendrőig, az igazi evezős életem 1968-ban kezdődött, amikor tagja lettem a Vízügyi Sport Clubnak (VSC). 35 év tagság után örökös taggá váltam...

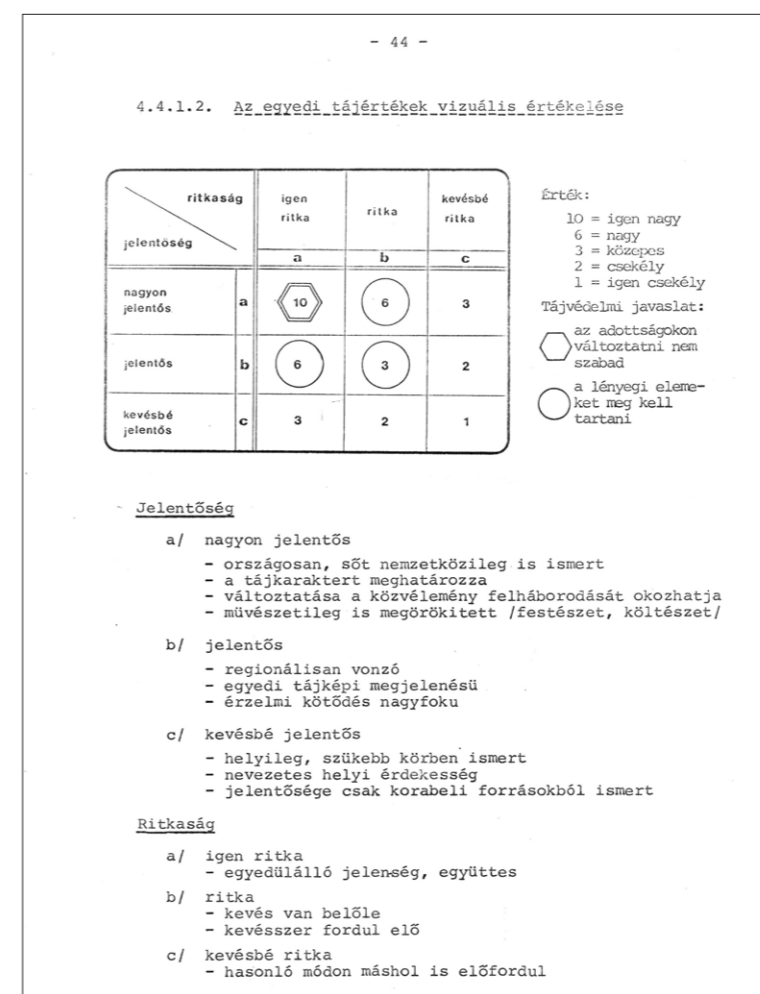
Családommal az ún. négyfordulós túraversenyeken vettünk részt. Mi voltunk az egyetlen család, amelynek mind a négy tagja másfél évtizeden át jelvénytulajdonos volt.

Evezős szenvedélyemet a hallgatók felé is kiéltem. Ahogyan már fentebb szerepel, rendszeresen vittem max. 40 hallgatót (szakirányos és gólya) a vízre. Egyszer a Budapest-Mohács távot a Duna-túra keretében hallgatóimmal abszolvtam...

KK-munkákat (megbízások) folyamatosan vállaltam. A szakirányon illetve a Karon a két Tanszék egyike voltunk, akik csak az Egyetemen keresztül vállalhattak megbízásokat, az állami cégek ugyanis a 80-as évek elejétől nem adhattak munkát. Márpedig a településrendezési tervek, a területrendezési tervek, a természetvédelmi tervek készítésére csak állami cégek, elsősorban minisztériumok adhattak megbízást. A viszonylagosan magas oktatási óraszámok (dékánként az egyik félévben 13, a másikban 15 kontakt órám volt, jóllehet csak hat volt a kötelező!) és a szakirányon, majd a Karon végzett társadalmi munkák miatt „kákázni” (külső megbízások munkát végezni) csak hétvégén és/vagy nyáron tudtunk. Az utóbbi megállapítás elsősorban a helyszíni bejárásokra, az adatgyűjtésre és az egyeztetésekre vonatkozik.

A szabadidő KK-munkára fordítása nyugodtan kijelenthetem, hogy hobbynak minősíthető. Természetesen nem voltam kivételes eset, mert a munkatársak többségét is bevontam.

A teljesítmény-túrázás egy véletlennek köszönhető. Lévai Béla is VSC-s volt. A leányfalusi fordulón láttam, hogy fáradt. Megkérdeztem, hogy mit csináltál az éjjel?

classes (as a dean I had 13 contact classes in one semester and 15 in the other, although only six were mandatory!) and the social/public/volunteer work done for the department and later the Faculty meant that we could do "KK" jobs only during the weekends and/or in the summer. The latter period mainly refers to site visits, data collection and consultations.

I can safely say that doing "KK" work in one's free time qualifies as a hobby. Certainly, I was no exception, as I involved most of my colleagues.

Challenge hiking came by chance. Béla Lévai was also a member of VSC. At the round in Leányfalú, I could see he was tired. I asked him, 'What did you do last night?'

'I mastered the Kinizsi 100.'
 Upon learning that it was a 100 km long walk with a height difference of 3,000 meters to be completed in 24 hours, I instantly said,
 'Next year I'll do it too.'
 'But first, you have to complete a few 50-km ones.'
 In January 1994 the phone rang. Béla called.
 'My dear Atti, on Saturday we will have a 24-km winter walk in the Börzsöny.'

'I have no time. We have to work at the department.'
 'But you promised...!' (He even extorted me!)

In my first year, I completed the winter Börzsöny, five 50-km walks, the Kinizsi 100 and the BEAC Maxi (113 km). I did the Kinizsi 100 17 times.

Before that, I could not imagine taking part in a walk that is organised by someone else.

The number of my annual challenge hikes did not exceed 40, but all of them were pretty tough, that is, with a distance of 50 km or longer.

I always paid the entry fee for the students who participated in the challenge walks with me.

Nowadays I can only do "baby walks", the ones under 20-25 km that I used to totally despise. However, I won the Pelso Cup four times in the senior category...

My friends, Béla Czékli and Zoli Dévényi and I spent the beginning of August in the Alps for two decades. Besides consciously chosen locations, we also completed the Glockner Round (86 km with 7,209 m height difference) and the Tour du Mont Blanc (165 km with 10,251 m height difference). With Béla Czékli, we also mastered Europe's most difficult walk, the GR20 on Corsica.

- A Kinizsi 100-ast.

Miután megtudtam, hogy egy 100 km-es, 24 órás szint-idejű és 3000 m szint-különbségű túráról van szó, rögtön rávágtam:

- Jövőre én is megcsinálom.

- De előtte néhány ötvenest kell teljesíteni.

1994 januárjában megszólalt a telefon. Béla hívott.

- Attikám, szombaton egy 24 km-es téli Börzsöny lesz.

- Nincs időm. A Tanszéken dolgozunk.

- Pedig megígérted... (még zsarolt is!)

A téli Börzsöny, öt ötvenes, a Kinizsi 100 és a BEAC Maxi (113 km) voltak az első évi teljesítések. A Kinizsi 100-ast 17-szer megcsináltam.

Korábban nem tudtam elképzelni, hogy olyan túrán vegyek részt, amelyet nem én szervezek.

Az éves teljesítménytúrák száma a 40-et nem haladta meg, de ezek mind combosak voltak, azaz 50 km, vagy ennél hosszabb távok.

Azoknak a hallgatóknak, akik résztvettek a teljesítménytúrákon – és velem jöttek – a részvételi díját mindig kifizettem.

Manapság már csak „baba-túrákat” tudok csinálni, azaz a korábban általam is teljesen lenézett 20-25 km alattiakat. A Pelso kupában viszont négyszer első lettem a senior kategóriában...

Czékli Béla és Dévényi Zoli barátommal az augusztus elejét két évtizeden át az Alpokban töltöttük. A tudatosan választott helyszínek mellett teljesítettük a Glockner Runde (86 km és 7209 m szint) és a Tour du Mont Blanc (165 km és 10 251 m szint) túrákat is. Czékli Bélával Európá legnehezebb túráját, a GR20-at Korzikán is megjártuk,

Az úszást korán kezdtem. Általános iskolás koromban a Duna Cipőgyár SE-ben edztem. Komolyabb eredményem nem volt, de a víz iránti vonzalmam megmaradt. Rendszeresen teljesítettem a Balaton-átúszásokat, az öböl-átúszásokat (Füred-Tihany és Füzfő), a Velencei-tavi úszásokat és a Rába úszásokat. A Rábán nem maradt az időjárás miatt elhalasztásra egyetlen alkalom sem, mert bármekkora vihar volt, a galéria erdő levédte a szeleket. Viszont a vízhőmérséklet változó volt, mert egy ausztriai eső nagyon le tudta a vizet hűteni. Még egy érdekesség: a Rába-úszáskor mindenki több száz kilométert gyalog tesz meg, mert a meandereket a kavicsos parton levágja.

A Virágos Magyarország zsűrizésébe Kokics Tibor és Turcsányi Miklós felkérésére kerültem be a Virágzó Magyar Kertkultúráért Alapítvány elnökeként. Évente rendszeresen zsűriztem a fővárosi kerületekben, a nógrádi falvakban és Sajtos Tibivel a keleti országrészben. Az utóbbi években a Balaton-felvidéki településeket preferálom.

A Magyarország legszebb szőlőbirtoka versenyben kezdettől fogva részt veszek. A közönség-szavazat alapján a legtöbb pontot kapott birtokokat – három kategóriában – végigjárjuk. Külön-külön kerülnek minősítésre a kis (10 ha alatti), a közép (10 és 50 ha közötti), valamint a nagy (50 ha feletti) birtokok. Az ország korszerű borászatainak felét sikerült „belülről” is megismerni. A zsűrizési törzsgárda tagjai Bozzai Zsófia, Dékány Tibor, Szakács László és én vagyunk. Ha egy-egy díjazott borászat képviselőjét megkérdezzük, hogy kik a zsűri tagjai, így válaszol:

- Szőlészek, borászok, meg van egy tájépítész is.

A vidék fejlesztésében a települések határában felépített korszerű borászatok több szempontból is új elemek. Idegenforgalmi szálláshelyek, éttermek és nagyobb társaságok borkóstolásra-fogadására korszerű építészeti megoldások születtek az országban közel kétszáz helyen. Az érdekes épületek, a föld alatti katedrálisok és a harmonikusan illeszkedő szőlősorok olyan harmóniát és tájképi élményt jelentenek, amelyeket nagyságrenddel többen ismerhetnek meg, mint korábban.

A kerékpározás egész életemet végig kísérte (14. ábra). Tizenévesen Édesanya megengedte, hogy a mai Guckler Károly sétányon Virágos-nyeregig, majd onnan a jelzett turistaúton a Kálvária-hegyig és vissza – a közlekedésmentes szakaszon – rendszeresen bicajozzunk. Gimis koromban a Dobogókőre fel és vissza volt egy hagyományos nyári szüneti program. A Mátra Csepel kerékpárom Pilisszetterezsten füstölt, égett. Egy Pomázig a kerékpártolására kényszerülést követően mindig vittem pótgolyócsapágyat és zsírt magammal. A Szentendrére menés rendszeres és többszöri nyári program volt.

Monorra, a nagymamához „csak” kerékpárral mentünk. Az út tele volt lovas-kocsikkal, amelyeket vagy kerülgettünk, vagy megkapaszkodva húztuk magunkat pihenésképpen néhány kilométeren át.

Hallgatóimmal a Balaton északi partján és a Fertő-tó körül tekertünk. Manapság rendszeresen a Dunakanyarban és a Balaton-felvidéken tekerünk.” ©

13. ábra/Fig. 13: Túra az Alpokban / Hiking in the Alps

14. ábra/Fig. 14: Kerékpártúrán / Bicycle tour

I started *swimming* quite early. When I was in primary school, I trained at the Danube Shoe Factory Sports Association. I had no serious accomplishments, but I still had a passion for water. I regularly completed the Balaton Cross Swims, the Balaton Bay Cross Swims (Füred-Tihany and Füzfő), the Lake Velence Swims and the River Rába Swims. At the Rába, there was not a single race ever cancelled due to the weather, because no matter how bad the storm, the gallery forest buffered the winds. On the other hand, the water temperature was variable, as some rain in Austria could prettily cool down the water. Another interesting fact is that during the Rába Swim, everybody walks hundreds of kilometres to shortcut the meanders on the gravel banks.

I was invited by Tibor Kokics and Miklós Turcsányi to become a member of Hungary in Bloom jury, as chair of the Virágzó Magyar Kertkultúráért Alapítvány (Foundation for Flourishing Hungarian Garden Culture). Every year, I regularly judged in the districts of Budapest, the villages of Nógrád and, with Tibi Sajtos, in the eastern part of the country. In recent years, I prefer locations of the Balaton Uplands.

I've been involved in the Hungary's Most Beautiful Vineyard competition since the very beginning. We visit the vineyards (in three categories) with the highest rating received from the public. Small (under 10 ha), medium (between 10 and 50 ha), and large estates (over 50 ha) are judged separately. I have managed to get acquainted with half of the country's state-of-the-art wineries also "from the inside". The permanent members of the jury are Zsófia Bozzai, Tibor Dékány, László Szakács and myself. When the owner of an awarded winery is asked who the jurors are, they say:

"They are viticulturists, winemakers, and there is a landscape architect, too."

In many aspects, the vineyards built on the outskirts of settlements are a new element in the development of the countryside. Nearly two hundred modern architectural constructions have emerged across the country for tourist accommodations, restaurants and hosting large wine-tasting groups. The interesting buildings, the underground cathedrals and the harmoniously integrated vine rows provide pleasing landscape experiences which can be enjoyed by an order of magnitude more people than before.

Cycling has been with me all my life. When I was a teenager, Mum allowed us regular rides along Guckler Károly Promenade to the Virágos Saddle, and from there taking the signed walking route to Kálvária Hill and back (on the section without traffic). When I was in secondary school, cycling up to Dobogókő and back was a traditional summer holiday programme. My Mátra Csepel bike smoked and burned by the time I reached Pillisszentereszt. Once I had to push my bike to Pomáz, after which I always had spare ball bearings and grease with me. Rides to Szentendre was a regular and repeated summer activity.

Visiting my grandmother in Monor was done "just" by bicycle. On the road there were plenty of horse-drawn carriages which we either overtook, or holding onto them we had ourselves pulled along for a few kilometres as a rest.

My students and I cycled along the north shore of Lake Balaton and around Lake Fertő. Nowadays we regularly bike in the Danube Bend and in the Balaton Uplands." ©